

Mornarski, vedro i poletno

(Zabilježeno na smotri kulturno - masovnog rada mornara pulskog garnizona)

Kap. korvete Vladimir Konestabo, Split

Dom u Puli, iako je neobično dobro posjeće- na ustanova i zaista kulturni centar garnizona, rijetko pamti toliki interes i posjet. Svaku od onih šest večeri, za vrijeme dok se održavala smotra kulturno masovnog rada mornara škol- skog centra, vidjeli smo na ulazu masu posjeti- laca, koje dvorana od preko hiljadu mjesta nije mogla primiti.

Ta smotra kulturno-zabavnog rada mornara — osnovaca iz naših škola, s punim se pravom može nazvati izvanrednim kulturnim događajem, ne samo za pripadnike garnizona, već i za gra- dane Pule. Gledali smo program prošlih godina, jer je već u tradiciji, da se svake smotre održa- vaju na kraju osnovnog školovanja mornara, ali se čini, da interes nije bio ovakav, naročito me- đu građanstvom, prosvjetnim radnicima i škol- skom omladinom.

Smjenjivale su se svake večeri točka za toč- kom programa: horovi, horske recitacije, drame, pjesme, kola i ostalo. Neke točke ostat će dugo u pamćenju.

I o svemu tome nekoliko riječi. Neka opro- ste izvođači, što ovom prilikom nije moguće sva- kog posebno spomenuti i pohvaliti ga. A bilo bi potrebno i ovim nagraditi trud i zadovoljstvo, što su nam ga pružili onih večeri.

Tu je izvor vedrine, živosti i mladenačkog poleta

Fanfara trubača su i ove godine otvorile smo- tru, davši joj vojničko obilježje. Mornari su iza kulisa nervozno pripremali prve točke. Organiza- cija odlična, počev od reda u prostorijama iza po- zornice do posebne angažiranog druga, koji je maskirao učesnike u programu. Vidi se, da su pro- grammi plod dužeg rada i priprema.

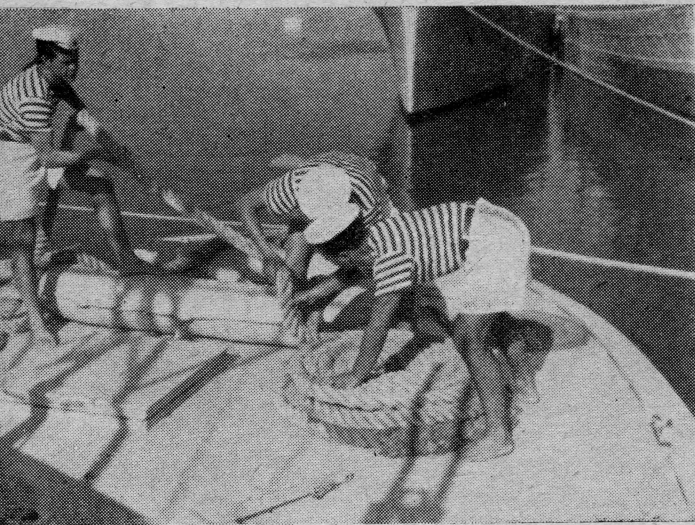
Nastupali su oni drugovi, koji su se zaista naj- solidnije spremili. Sve ono, što smo vidjeli iza- brano je iz većeg broja uvježbanih točaka iz svih uspjeha kulturno-masovnog rada. Evo nekih po-

dataka o tome: Kroz relativno kratko vrijeme, svega nekoliko mjeseci, otkako su mornari prvi put prešli prag kasarne i zakročili u vojnički život, različit od onoga u građanstvu, oni su ne- vjerojatno mnogo postigli. Na stranu to, što su za- vršili osnovno stručno školovanje vrlo dobro i po- stigli ostale uspjehe. Njihova kulturna djelatnost se ne može označiti brojkama, jer su to daleko ve- ći uspjesi od suhih brojki. Ali, ipak evo nekih podataka: kroz ovaj period mornari su uvježba- li i izveli u svojim jedinicama: 62 narodna kola i plesa, 29 dramskih komada, 74 horske pjesme, 95 muzičkih komada, 95 šaljivih komada i ske- čeva iz jedinica, 62 horske i solo recitacije, stvoreno je oko 40 slikarskih i kiparskih rada- va i pokušaja mornara na tom polju. Ne će biti odviše, ako se spomene, da je u njihovim škola- ma pročitano 5701 knjiga, gledano 127 filmova, održano 131 predavanje iz raznih oblasti umjet- nosti, izdane su 172 zidne novine i slično.

To je, eto, pored ostalog doprinijelo vedri- ni, živosti i onom veselom mladenačkom po- letu, koji smo vidjeli na licima tih naših morna- ra. To više nisu ni bojažljivi mladići, što su pred nekoliko mjeseci došli, neki sa kačketom na gla- vi, neki u opancima i seljačkoj odjeći, drugi u građanskom odijelu, i razmišljali o tome, kako će teško biti daleko od svojih, jer mnogi nisu nikada napuštali svoj rodni kraj. To su sada kršni, vedri i snalažljivi momci. Izredao ih se na pozornici veliki broj: oko 900 mornara! A na pripremi ove smotre učestvovalo ih je oko 1.400. Ogromna većina je prvi put na pozornici. A koli- ko im je sve to pomoglo da svladaju predmete iz stručnog obrazovanja, da se bolje snađu u po- litičkoj nastavi.

Svaka škola od onih, što školuju nove mor- nare osnovnim pomoračkim znanjima, nastupala je sa svojim horom. Možda će netko reći da broj pjevača nije bio tako velik ako mu kažete, da ih je u svakom horu bilo oko 120. Međutim, tre- ba znati, da se većina tih mornara u horovima po prvi put našla u prilici da pjeva organizirano, da su ih uvježbali mornari — amateri, koji su također po prvi put nastupali kao dirigenti.

Horske pjesme u cjelini spadaju među naj- vrednija umjetnička ostvarenja na ovoj smotri mornara školskog centra. Oni su otpjevali 14 pjesama, a od kompozicija najuspjelije su bile »Šume—šume« od Ive Lotke Kalinskog, zatim pjesma Alekse Šantića »Pred Bitoljem« i pjesma Ivana Gorana Kovačića »Legla orla« u muzičkoj obradi Nikole Hercigonje. To su složnije kom- pozicije od tri do četiri glasa i obzirom na mno- ge pjevače-početnike, vidi se, da su se horovi sistematski vježbali duže vremena i treba im odati priznanje.

Vedro i poletno . . .

Jedno ugodno iznenađenje

Svake smo večeri gledali i po jednu dramu. Dramske sekcije su odabrale ozbiljne, umjetnički vrijedne stvari. Nušićevo »Sumnjivo lice«, koje je prikazano u režiji razvodnika Vladimira Stojanovića, izvedeno je na nivou amaterske predstave. Režija je ovdje uspjela da isključi ženske uloge. Motiv otpora bosanskih seljaka protiv austro - ugarske okupacije u Nušićevom komadu »Hadži Loja« je u cjelini dobro izveden.

Posljednja večer smotre prijatno je iznenadila. Jedan mladi režiser — pokrenuo je za sobom dvjesto mornara — svojih drugova. Mornar Zdravko Velimirović izvršio je adaptaciju drame »Vjesnici bure« od F. Volfa, pronašao među mornarima odgovarajuće likove, uvježbao glumu i sam glumio jednu od glavnih ličnosti. Veoma dobra scenska rješenja, s mnogo svjetlosnih i scenskih efekata, uz odgovarajuću muziku i pjesmu, a posebno s uvjerljivom glumom, učinila je predstavu o pobuni mornara u Bolki Kotor-koj 1918. godine izvanredno uspjelom.

Gledaoci su dočaravali uzbudljive momente i događaje, koji su se odigravali uoči pobune na admiralskom brodu »St. Georg« kao i sve događaje, koji su prethodili ovoj pobuni. U likovima pobunjenika - mornara bila je odlično ispoljena njihova borba za osnovna čovjekova prava: mir, ravnopravnost, slobodu i kruh. Kroz radnje u drami vidjeli smo i onaj nečovječni odnos oficira prema mornarima na brodovima austro-ugarske mornarice.

Čitava sala bila je pretvorena u admiralski brod »St. Georg« — ustvari pozornica. Glumci su bili na pozornici, u pojedinim slikama kretali se salonom, u kojoj je sjedila publika, koja je pažljivo pratila program. Za ovo dramsko ostvarenje, koje je bilo tematski i po kvalitetu najbolji dio programa na smotri, može se reći, da je stvoreno u krilu mladenačkog poleta, s jakom voljom, s mnogo napora i ljubavi prema mornarskom pozivu. Zato su se glumci i saživjeli sa svojim ulogama.

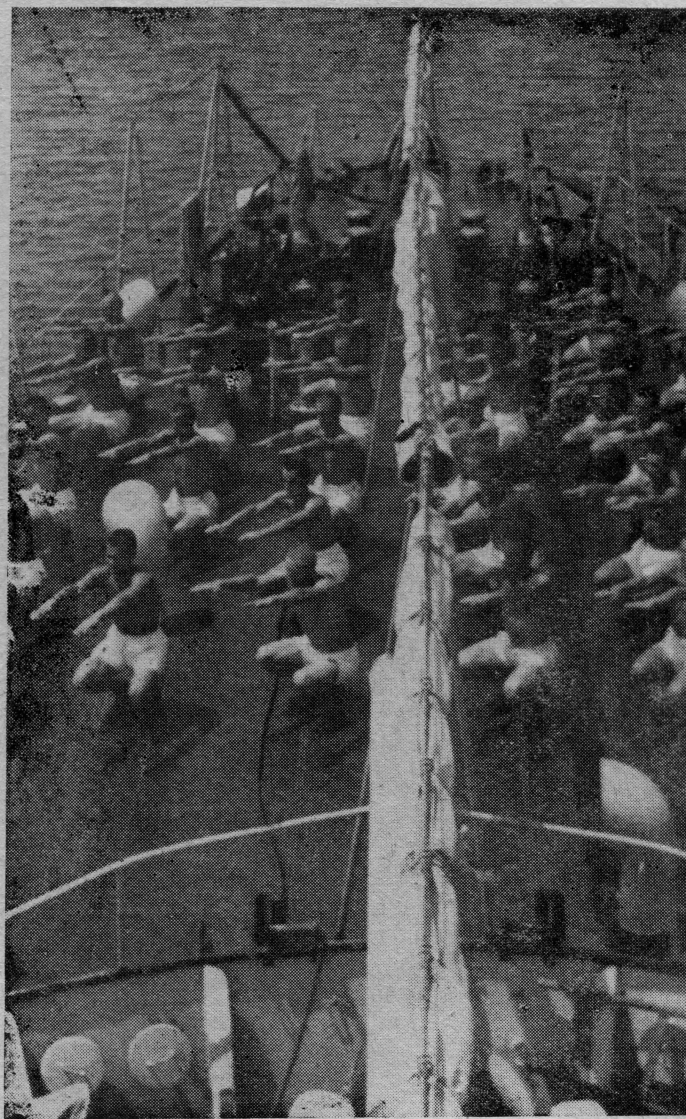
Masovnost

Pred nama se izredalo oko 90 točaka programa u četiri večeri. Dok su se izvodile pojedine točke folklor, neki gledaoci su govorili: — Evo, ovo moraju biti Makedonci, Dalmatinci i tako redom, misleći, da narodna kola igraju samo oni, u čijim su krajevima nastala. Međutim, to nije bilo tako. U tome i jeste uspjeh kulturno-prosvjetnog rada u njihovim školama, što su u gotovo svakoj točki učestvovali mornari raznih nacionalnosti i iz raznih krajeva. Mnogi od njih nisu nikada ni vidjeli pojedinu narodnu igru, u kojoj su sada učestvovali.

To su zaista uspjesi. Sinovi naših naroda, koji dolaze u našu Armiju i Mornaricu, da tu odsluže svoj rok nisu ograničeni u svojoj djelatnosti.

Dapače! Ne ide se za tim, da oni nauče samo svoje dužnosti na borbenim mjestima, iako je to prvenstveno. Njima se pružaju izvanredne mogućnosti za kulturno-prosvjetnu djelatnost u mnogobrojnim akcijama, u političkoj i općoj naobrazbi.

Sva ta djelatnost donosi sa sobom drugarstvo, živost i tako se vidjelo na ovoj smotri izvanredne uspjehe. Orkestri, solo i zborne pjesme, recitacije, drame i sve što smo vidjeli, to je samo odraz onog života, što vrví njihovim kasarnama. Te kasarne odišu mladošću i vedrinom, zbližavaju mornare i šire drugarstvo, postaju omiljeni dom, sredina, u kojoj se dobivaju širi kulturni i drugi pogledi i koja se teško zaboravlja. Gledane s te strane, smotre, kao rezultat kulturno-masovnog rada, imaju svoj dublji smisao. Zato smo točkama, izabranim iz svega onoga, što je bilo uvežbano u jedinicama, od srca pljeskali.

Jutarnje vježbe na jednom razaraču

Mjerodavna pohvala

Program su osim pripadnika JRM gledali i građani. Svake večeri između ostalog bio je prisutan i jedan broj đaka sa svojim profesorima. Umjesto cjelokupne ocjene smotre kulturnog rada u mornaričkim školama, možda je najbolje, da iznesemo javnu zahvalu Odjela za prosvjetu NO Pule, koju je poslao u ime đaka, kazališnih radnika i građana Komandi jedne naše jedinice.

Citirat ćemo je doslovno:

»Sama smotra kulturno-umjetničkih društava neobično je obradovala prosvjetne radnike, a posebno učenike svih srednjih škola.

Raniji grupni nastupi pripadnika JNA bilo samostalno u ovoj ili onoj prilici, bilo pojedinačno u osnovnim organizacijama SSRN su toliko poznati, da pobuđuju naročitu radost. Znanje, prožeto vedrinom i poletom koje su izvađači pokazali bez obzira, da li je to bilo u izvođenju folklor, zborne pjesme, instrumentalne glazbe i dramske igre, prelazi očekivanja svih nas, koji smo imali prilike da ih gledamo.

Onda nije čudo, da su se naši đaci, iako ih nismo mogli imati na okupu, jer je radi zime

bila prekinuta obuka, žurili, da što prije zauzmu mjesta u prepunoj dvorani Doma JRM. Svako, izvađačima i organizatorima neka bude na čast, što je interes za smotru iz dana u dan bio sve veći, a to je ustvari najbolje priznanje. Razgovarali smo s nekim našim učenicima i pitali ih, da nam kažu, što im se najviše dopalo u programu. Oni su nam kratko odgovorili: »Sve je bilo tako lijepo i ne znamo, što je bilo najbolje. Ponavljamo, svi su bili odlični, i oni, koji su tako ugodno djelovali, pjevajući naše narodne pjesme, igrali kola i oni, koji su tumačili jedan čin iz »Sumnjivog lica«, kao i tumači dramskog komama »Vjesnici bure«. Zaista, sumirajući sve ono, što smo vidjeli kroz ovih šest dana, koliko je smotra trajala, ne možemo, a da se u ime svih učenika i prosvjetnih radnika najljepše ne zahvalimo. Sama pomisao, da će i ovi naši pripadnici JNA sutra pružiti narodu kraja, u kome budu radili i djelovali, sve ono, što su naučili još više biti u nama ponos, koliko su velika djela naših naroda, draže nam Domovine i kakve se mogućnosti pružaju našoj omladini u Narodnoj armiji i kroz sve oblike prosvjetnog i kulturno-umjetničkog rada«.